

DESPAUTEER

STRAAT

- **Ninove, vermoedelijk rond 1480**
- + **Komen, 1520**

Jan De Spauter wordt in Leuven 'magister artium' (meester in de kunsten). Kort daarna begint hij als privéleraar in de klassieke humaniora te onderwijzen in Komen en Sint-Winoksbergen. Begin 16de eeuw staan het humanisme en de renaissance van de Latijnse cultuur nog in de kinderschoenen. Het Latijn in onze gewesten wordt nog steeds aangeleerd op basis van het handboek 'Doctrinale' van Alexander de Villa Dei (1170-1250). De Spauter stelde een nieuwe humanistische grammatica op die het 'Doctrinale' al vlug zou verdringen als algemeen aanvaard handboek voor het Latijn. Tussen 1506 en 1519 verschenen er zeven handboeken, met titels als 'Ars epistolica', 'Rudimenta' en 'Syntaxis'. De handboeken waren door hun omvang moeilijk bruikbaar voor het onderwijs. Daarom werden er al vlug verkorte en aangepaste versies uitgebracht. Via deze verkorte uitgaven veroverde de grammatica van De Spauter het Latijnse onderwijs in de Nederlanden en Frankrijk, en had hij een niet te ontkennen invloed in Engeland, Duitsland en elders. Er verschenen tot 1864 meer dan 400 herdrukken, de laatste in 1864. Overigens had De Spauter zijn naam al vlug volgens de humanistische traditie tot Despauterius verlatijnst.

Het belang van Despauterius' oeuvre kan wedijveren met dat van humanistische tijdgenoten als Vesalius en Erasmus. Doordat zijn spraakkunst zich vooral via bewerkingen van anderen heeft verspreid, bleef de faam van Despauterius beperkt tot een kleine kring van wetenschappers.

"Het werk van deze humanist was eeuwenlang in heel Europa succesvol. Zolang het Latijn de voertaal was in het onderwijs, was Despauterius' grammatica een begrip. Ik vergelijk zijn werk met onze Van Dale. Dit woordenboek blijft doorheen de edities de naam dragen die een waarmerk geworden is, ook al is de huidige uitgave niet meer met de oorspronkelijke te vergelijken. Zo was het ook met Despauterius: zijn werk werd aangepast, verbeterd en van commentaar voorzien, maar het kwaliteitslabel 'Despauterius' bleef bewaard. Johannes Despauterius maakte dan ook de beste grammatica die aan deze zijde van de Alpen beschikbaar was."

(Classicus Constant Mattheussen op de viering van de 500ste verjaardag van Despauterius in 1980.)

Waarom een held?

Jan De Spauter alias Despauterius was een van de beste, bekendste en invloedrijkste grammatici van de 16de eeuw.

